

Mijne dames en heren,

Mag ik u verzoeken om de bijlagen bij deze mail door te sturen naar de leden van de Gemeenteraad en het College van B&W. Het betreft mijn bezwaar tegen plannen die er bestaan om de onmiddellijke omgeving van de plaats van mijn kunstwerk 'Het Maasbeeld' langs de Maasboulevard ingrijpend te wijzigen.

De tweede bijlage bevat een hoofdstuk over mijn kunstwerk uit het gisteren aan burgemeester Aboutaleb gepresenteerde boekwerk over de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Ik zie u bevestiging heel graag spoedig tegemoet,

Met vriendelijke groet,

BB-nummer 24bb004816

Raadsvoorstel over Wateratlas binnenstedelijke Nieuwe Maas

Over een walvis in een zwembad

Geachte raadsleden,

Rotterdam gaat de Maas aanpakken op de plek waar de rivier de stad doorsnijdt, dus daar waar de ontwikkeling tot wereldhaven begon. Als ik de plaatjes bekijk zie ik stoere kades veranderen in een lieflijke wallekant; een dergelijke verandering is niet alleen een kwestie van smaak, ook de verhouding tussen rivier en stad krijgt een totaal ander karakter. Van een machtig landschap dat kracht en dynamiek uitstraalt krijgen we iets dat het tegenovergestelde probeert te verbeelden: zachtheid en de illusie van vrije natuur midden in de stad.

Tjilpende vogeltjes in plaats van de herinnering aan hijskranen, cargadoors, volgeladen kades en stoere havenwerkers.

Ik maak mij daar zo druk om omdat het plan, dat de gemeente de komende jaren stukje bij beetje tot in detail zal ontvouwen, ook mijn werk raakt. Sinds 1983 ligt het door mij bedachte en vervaardigde Maasbeeld in het hart van de stad, *in* de Maas. Het beeld is ruim 180 meter lang en ‘hangt’ tussen de Willemsbrug en een pijler van de inmiddels gesloopte Willemsspoorbrug (1877-1994). Dat het Maasbeeld is uitgegroeid tot een iconisch, internationaal bekend kunstwerk komt door een combinatie van factoren: door zijn enorme lengte en omvang kan het Maasbeeld zich meten met de rivier. Maar het doet meer: het verbeeldt ook de verhouding tussen stad en rivier. Als de vloed opzet trekt, zuigt en duwt de rivier aan en tegen de stalen bal die het beeld in beweging zet, als het stormt bijt de wind zich vast in het grote kwadrant dat juist daarom deel uitmaakt van het kunstwerk. De rivier richt al zijn kracht en woede op het beeld, maar dat handhaaft zich, al decennia lang: net als Rotterdam. Rivier en Maasbeeld zijn één, zonder de Maas kan het kunstwerk niet bestaan.

En dat is precies wat er gebeurt als op deze locatie de plannen voor de binnenstedelijke Maas worden uitgevoerd. Kijkt u maar naar het plaatje dat Studio Marco Vermeulen heeft gemaakt. Door de houten wandelpromenade is het Maasbeeld afgesneden van de rivier en ontbeert het alle elementen die het beeld tot zijn recht laten komen. De kades zijn verdwenen en het beeld is buiten de ontzagwekkende ruimte van de rivier geplaatst; in de nieuwe situatie hoort het meer bij de wal dan bij de Maas.

Bovendien is de bedenker van dit plan aan dit ingrijpende project begonnen zonder mij daarvan in kennis te stellen. Voordat er iets gebeurt dat betrekking heeft op mijn kunstwerk moet de gemeente, dan wel de ontwerper, mij daarvan

op de hoogte te stellen en met mij in overleg treden. Zonder mijn toestemming kan en mag dit niet.

En ingrijpend is het: van een soeverein kunstwerk dat elke dag weer met de rivier vecht, haar uitdaagt en trotseert, is niet veel meer overgebleven dan een walvis in een zwembad; het is losgemaakt van zijn context en gedegradeerd tot een kunstwerk in de opslag. Alle reden dus om dit onzalige plan krachtig te bestrijden. Ik hoop en verwacht dat u meedoet.

Den Haag, 5 september 2024

*De Nieuwe Maas met een
fragment van het 'Maasbeeld'
van Auke de Vries. De ring
in het midden heeft een
doorsnede van vier meter.*

Het beeld dat even sterk is als de Maas

Auke de Vries (1937) kijkt uit over het brede water van de Nieuwe Maas. Aan zijn voeten ligt het bijna tweehonderd meter lange kunstwerk dat hij in 1982 voor Rotterdam ontwierp. Intens en nieuwsgierig bestudeert hij het panorama voor hem. Als je beneden, op de laagst gelegen kade, je blik van links naar rechts over het beeld laat glijden, dringt geleidelijk door waarom het fascineert. Het *Maasbeeld* is zo groot en zo veelvormig dat je hersenen er niet in één keer een totaalbeeld van kunnen produceren. Hoe meer je ernaar kijkt, hoe virtuozer het beeld zich gedraagt, en dan opeens is het duidelijk: het leeft! Het beweegt, strekt zich uit en scheert boven de waterspiegel als een prehistorisch reptiel dat zo weer in de diepte kan verdwijnen.

‘Zonder de rivier is het beeld niets, die twee horen bij elkaar’, zegt de Haagse kunstenaar beslist en hij legt uit hoe de symbiose tussen de tienduizenden kilo’s staal en de rivier is ontstaan. Het ene uiteinde is vastgeklonken aan de Willemsbrug, het andere grijpt zich vast aan een pijler van de oude spoorbrug die hier van 1877 tot 1994 lag; het loshangende contragewicht aan de andere kant van de kolom zorgt ervoor dat de constructie op z’n plaats blijft én kan bewegen. Want beweging is waar het om gaat. De grote rechthoekige windvanger van vijf bij twee meter zoekt contact met de wind en al die mysterieuze onderdelen van zwart staal deinen langzaam mee, steeds weer anders. Het getij is de andere oerkracht, dat duwt bij vloed de rivier anderhalve meter

omhoog waardoor zij een bol raakt, precies op de plek waar de Maas kolkte en wervelt omdat de dragers van de Willemsbrug de stroom hebben verstoord.

‘Dan gebeurt er iets’, doceert De Vries. Want dit is het begin van een krachtmeting. De stroming richt haar krachten driftig op de bol die als een seismograaf de impulsen doorgeeft aan de stalen grafiek boven hem. Het krachtsverschil tussen rivier en kunstwerk moet enorm zijn – en toch zal het beeld nooit breken. Zo gaat het al 42 jaar, steeds hetzelfde ruwe spel op het water. Onbekend is of de een de ander zal bedwingen. Misschien ooit, zoals twee evenwijdige lijnen elkaar in het oneindige kruisen; mystiek hoort bij deze dans met de elementen.

Auke de Vries staat open voor zulke poëtische beelden, maar hij houdt ook met scherpe blik de realiteit in de gaten en dan met name de plannen van de gemeente Rotterdam om de rivieroever te vergroenen waardoor het *Maasbeeld* in een waterbekken (‘een kikkerbadje, hè’) komt te liggen waar de getijden nog wel kunnen binnendringen, maar waar de directe band met de Maas is verbroken door een drijvend wandelpad. Zo blijft er weinig meer over dan een gekooide tijger die mag toekijken hoe de natuur elders haar gang gaat. Maar er is een remedie: ga op een woeste dag op die lage kade staan en aanschouw het wonder van de nooit eindigende titanenstrijd en buig dan het hoofd voor zoveel kracht en schoonheid.

